

21.04.2020

Asia/6

§ 219

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Lapinlahden sairaala-aluetta koskevasta rakennussuojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta

HEL 2019-006524 T 10 03 10

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Mia Haglund: Pyydän asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Kilpinen, arkkitehti, puhelin: 310 37443
pia.kilpinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsinki-seura ry:n suojeluesitys 27.5.2019 liitteineen
- 2 Museoviraston lausunto 28.11.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, kuten Museovirasto lausunnoissaan toteaa, että voimassa oleva suojelu rakennussuojelulain nojalla ja nykyinen asemakaava turvaavat Lapinlahden rakennusten ja puistoa-alueen säilymisen, eikä pidä esitettyä suojelun laajentamista eikä vaarantamiskieltoa tarpeellisena.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta. Kaupunginkanslia pyytää kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle.

Helsinki-Seura ry. on tehnyt 27.5.2019 esityksen Lapinlahden sairaala-alueen suojelemisesta rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) säännösten nojalla ja esittänyt kohteen asettamista vaarantamiskieltoon päätöksen valmistelun ajaksi.

Entisen sairaalan rakennuksista suurin osa (päärakennus, huoltorakennuksen vanhempi osa, Venetsia-rakennus, Omenapuutalo, Terapiatalo ja kellari) on jo suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994.

Kohde on myös valtioneuvoston vuonna 2009 vahvistaman valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventoinnin (RKY) kohde. Alueen muut rakennukset, entinen sairaalapuisto ja päärakennuksen sisäpihat on myöhemmin suojeltu asemakaavalla (nro 12046, tullut voimaan 6.7.2012).

Museovirasto toteaa 28.11.2019 lausunnossaan, että Lapinlahden entinen mielisairaalan alue on maamme sairaalarakennusperinnön kannalta ainutlaatuinen kohde ja valtakunnallisesti erityisen merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Ympäristöministeriön vahvistama suojelupäätös vuodelta 1994 ja voimassa oleva asemakaava ovat yhdessä tukeneet sen vaalimista kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaana kokonaisuutena, ja toisaalta mahdollistaneet entisen sairaala-alueen käyttämisen kansalaisten hyvinvointia laaja-alaisesti palvelevana alueena. Suojelutavoitteet ovat tähän mennessä toteutuneet ja rakennusten, piha-alueiden ja puiston suojeluarvot ovat vahvistuneet. Huolimatta siitä, että ennen nykyistä asemakaavaa sairaala-alueella on jo merkittävästi supistettu ja rakennuskantaa ajan mittaan uudistettu, ovat alkuperäinen kokonaisuus ja sen tarkoitus vielä hahmotettavissa. Rakennusten säilyminen on toistaiseksi turvattu nykyisen rakennussuojelupäätöksen nojalla ja nykyisellä asemakaavalla, jolla myös piha-alueet ja puisto rakenteineen, vanhoine puineen ja istutusalueineen on suojeltu.

Kaavoitustilanne

Helsingin yleiskaavassa 2016 Lapinlahden sairaala-alue on merkitty osittain mm. sairaalarakennuksen ja puiston eteläosan kohdalta kanta-kaupunkitoimintojen alueeksi C2. Lisäksi yleiskaavassa puiston eteläreunaan on merkitty varaus mahdolliselle maanalaiselle kokoojakadulle ja kevyen liikenteen yhteydelle Länsibaanalle. Nämä varaukset sijoittuvat osittain Lapinlahden sairaalapuiston alueelle.

Itse sairaalarakennus (arkkitehti C. L. Engel v. 1835) on suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994 sekä nykyisin voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2012. Nykyisessä asemakaavassa myös Lapinlahden kaikki muut rakennukset ja rakennelmat, pihat, puisto- ja lähivirkistysalueet sekä vesialue on suojeltu s-merkinnällä sitä varten laadittujen laajojen rakennus- ja ympäristöhistoriallisten selvitysten pohjalta.

Kulttuurihistorialliset arvot

Lapinlahden sairaala-alue kuuluu Museoviraston ylläpitämään RKY-rekisteriin (valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt). Yli 160 vuotta jatkunut sairaalatoiminta on kehittänyt alueesta kulttuurihistorialtaan ja kasvillisuudeltaan ainutlaatuisen ja varjellut rakennusten säilymisen historiallisessa asussaan.

Lapinlahden sairaalan alue liittyy maisemakokonaisuuteen, jonka muodostavat siihen liittyvä rauhallinen merenlahtinäkyvä, läheiset historialliset hautausmaat sekä Hietaniemen rannat. Puistossa, joka on nykyisin noin puolet entisestä, yhdistyy alueen alkuperäinen luonto ja vanha puistokulttuuri, minkä ansiosta puistossa on poikkeuksellisen runsas kasvilajisto. Maastossa on myös purettujen rakennusten perustuksia ja katkelma Krimin sodan aikaisesta, niemen eteläosassa sijainneelle paterille johtaneesta tykkitiestä.

Suunnittelutilanne

Helsingin kaupunki järjesti alueelle ideakilpailun, jossa Lapinlahden sairaalan rakennuksille haettiin mahdollista uutta omistajaa ja käyttötarkoitusta. Kilpailun toiseen vaiheeseen valikoitui kaksi ehdotusta. Voittajaksi julkistettiin 18.3.2020 ehdotus Lapinlahden Kevät, jonka ovat laatineet NREP, Oaklins Merasco Oy sekä arkkitehtitoimistot Ark-Byroo Oy, Arkkitehtitoimisto OPUS Oy ja Arkkitehdit Soini & Horto Oy. Voittaja täytti hyvin ne kriteerit, joita kilpailuehdotuksen laatimiselle oli asetettu.

Voittaneessa ehdotuksessa päärakennukseen on ehdolla Tove Janssonin kotimuseo, hostelli, työtiloja sekä erilaisia palveluja. Puisto säilyy kaupungin omistuksessa ja se säilytetään kaikille avoimena lähes ennallaan. Uudisrakennukset nousevat alueen eteläreunalle, minne tulisi hotelli Länsiväylän melumuuriksi sekä kaksi palveluasuntorakennusta.

Voittajatyön pohjalta tullaan laatimaan asemakaavan muutos tiiviissä yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa. Uusi asemakaava tullaan laatimaan vain hyvin rajatulle osalle sairaalapuistokokonaisuutta mahdollisen uudisrakentamisen niin vaatiessa. Muilta osin suojeluarvot ja siten nykyisen asemakaavan suojelumerkinnot säilyvät.

21.04.2020

Asia/6

Kaupunkiympäristön toimialan kanta on, että asemakaavanmuutokses-
sa tullaan edelleen turvaamaan valtakunnallisesti merkittävän ja ainut-
laatuisen sairaalapuiston säilytettävät arvot.

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa anta-
maan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 15.1.2020 mennessä.

Kaupunginkanslia on myöntänyt vastaukselle lisääaikaa 27.4.2020
saakka.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Kilpinen, arkkitehti, puhelin: 310 37443
pia.kilpinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsinki-seura ry:n suojeluesitys 27.5.2019 liitteineen
- 2 Museoviraston lausunto 28.11.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano